

Tradiční řemesla jižní Moravy a tvorba pěších tras, venkovských muzeí a dalších produktů venkovského cestovního ruchu

(studijní materiály k akci)

TENTO PROJEKT
„Tradice a inovace ve venkovském cestovním ruchu na jižní Moravě“
JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKOU UNIÍ
Z EVROPSKÉHO ZEMĚDĚLSKÉHO FONDU PRO ROZVOJ VENKOVA
v rámci opatření III.3.1 Vzdělání a informace
Programu rozvoje venkova ČR

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí.

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Obsah

1. Tradiční řemesla JV Moravy	3
2. Organizovaná péče o rukodělnou výrobu	4
3. Ústředí lidové umělecké výroby	5
4. Nositelé tradice lidových řemesel	6
5. Ochranná známka Nositel tradice	7
6. Tradiční výrobek Slovácka	9
7. Živé dědictví	12
8. Návštěvnícká místa Strážnicka – inovace v šetrném cestovním ruchu ...	18

1. Tradiční řemesla JV Moravy (Mgr. Martin Šimša, NULK Strážnice)

Etnologické a archeologické výzkumy nám poskytují dostatek dokladů o tom, že zhotovování nejrůznějších domácích a hospodářských potřeb patřilo již od pradávna k běžnému rámci pracovních aktivit našich zemědělských předků. K postupné specializaci výrobních činností u nás dochází teprve v průběhu středověku, přičemž završením celého procesu je vznik městského, cechovního řemesla. V tomto prostředí zažila rukodělná výroba nebývalý rozkvět, provázený vznikem celé řady dílčích výrobních oborů. V průběhu doby proběhla u řady z nich technologická i výtvarně plodná období, k nimž se dodnes pro inspiraci obrací celá řada oborů uměleckých řemesel. Přestože se tedy řemeslo nadále vyvíjelo mimo sféru venkova a jeho obyvatelé si tudíž museli některé technicky náročné výrobky kovářů, kolářů, hrnčírů, sedlářů, koželuhů a jiných profesí nakupovat, v zásobení celou řadou jiných výrobků zůstali i nadále soběstační.

Ještě na konci 19. století je v některých regionech **JV Moravy** běžné, že ženy pro svou rodinu zhotovují součásti pracovního i svátečního oděvu a zdobí je výšivkou. Muži naopak pletou koše, slaměny, zhotovují dřevěná topora, kosiska, vidle a hrábě, věnují se opravám náradí, koňských postrojů a dalšího vybavení usedlosti. Proměna situace nastala teprve v druhé polovině 19. století, která zaznamenala celou řadu hlubokých právních, politických, ekonomických a také sociálních změn. Zvýšení efektivity zemědělské výroby umožnilo v některých regionech výraznou

specializaci rolnických hospodářství na produkci plodin a dobytka určeného pro městský trh. Zlepšení ekonomiky dovolilo dělení usedlostí a zakládání většího počtu rodin, což v důsledku vedlo k růstu počtu obyvatel. Možnost hospodařit na vlastní půdě brzy dosáhla svých přirozených limitů a stále větší množství nemajetných rodin muselo hledat přivýdělek v různých doplňkových činnostech. Častý byl odchod na sezónní práce do rakouské a uherské nížiny nebo na Hanou, šikovnější jedinci se přes zimu zabývali nejrůznější výrobou. Sortiment a zastoupení výrobních materiálů, mezi nimiž převládají snadno dostupné suroviny, jako je dřevo, proutí a sláma, napovídá, že se věnovali především hotovení důvěrně známých předmětů, které si venkovští hospodáři vyráběli již po staletí.

Nová ekonomická situace je však povýšila na úroveň tržního zboží, které se uplatňovalo všude tam, kde rozsah a specializace zemědělské práce již nedovolovala zabývat se jejich výrobou. Mezi významná střediska produkce hospodářského náradí patřily na Moravě vesnice v okolí Vizovic. Právě odtud pocházely mnohé hrábě, vidle, kosiska, lopaty, žebříky, vozíky, ale také zásobní sůsky,

putny, bečky a drobnější domácí náčiní, jako jsou vařečky, měchačky, švrláky, vahany a další. Obecně rozšířené bylo pletení z proutí a slámy, ovšem vyhlášení košíkáři byli v Morkovicích na Kroměřížsku a v Luděrově a Střížově na Olomoucku. Pletaři ze slámy se zase soustředili v okolí Konice na Drahanské vrchovině, kde dočasně vznikla i pobočka továrny na výrobu slaměných klobouků. Jiné obory však byly lokálně omezené, soustředěné třeba jen do jediné vesnice. V Blatnici pod Svatým Antonínkem takto prosperovalo pletení z orobince, jemuž se zde věnovalo na 600 rohožkářů. Na Vsetínsku je doložená výroba nožů a kamenných brousků, v Kelči u Hranic zase výroba dýmek.

Na jihozápadní Moravě se hojně vyráběly perleťové knoflíky, jejichž produkce pomáhala zmírnit úpadek tkalcovství, které ještě v polovině 19. století patřilo mezi nejrozšířenější „domácí průmysl“ na Moravě. Přesvědčení národohospodářů a státní správy, že existence „domácího průmyslu“ patří k významným ekonomickým činitelům stability venkova, vedla od 60. let 19. století k pečlivému sledování zastoupených oborů, počtu zaměstnanců a v dalších desetiletích i ke snahám o pozvednutí výroby. Od roku 1879 začal ve Vídni působit Školský ústav pro domácí průmysl s pobočkou v Praze. Netrvalo dlouho a začaly vznikat další řemeslnické školy: tkalcovská ve Frenštátě pod Radhoštěm,

košíkářská v Morkovicích a v Rožnově pod Radhoštěm, dřevozpracující ve Valašském Meziříčí a dekorátorská v Telči.

Vedle této ryze užitkové produkce s minimálními nároky na estetický účín, se v tradiční lidové kultuře setkáváme též s předměty hotovenými se zjevnou snahou po výtvarném působení. Jedná se především o lidový kroj a jeho výšivky, oděvní doplňky, vzory na textilních tkaninách, názední malbu, zvykoslovné předměty, výzdobu interiéru, řezbu ve dřevě, lidovou plastiku a mnohé další. S rostoucím zájmem o venkovské prostředí a jeho obyvatele začaly v posledních desetiletích 19. století tyto projevy výtvarné kultury budit zájem nadšených amatérských badatelů a stále častěji též učitelů a výtvarníků. Krojové výšivky se staly předmětem obdivu na celé řadě výstav, završených Národopisnou výstavou Československou v roce 1895. Své uplatnění si následně našly v měšťanském interiéru, oděvních doplňcích i učebních osnovách industriálních učitelek.

2. Organizovaná péče o rukodělnou výrobu

Snaha podchytit a organizovat rukodělnou výrobu vykristalizovala na počátku 20. století do dvou základních směrů. Samotní výrobci, ale především pedagogové řemeslného školství, usilovali o to vyhovět soudobému vkusu a nárokům spotřebitelů. V rámci kurzů a řemeslných škol proto vznikaly celé katalogy výrobků hotovených sice tradičními technologiemi, ovšem s tvary a dekorem doznávajícími secese a nastupujícího dekorativismu. Odbyt těchto výrobků zprostředkovávala nejrůznější družstva, jako byla pražská Zádruha s prodejnou v Praze Na příkopech nebo Moravská ústředna pro lidový průmysl. Uměleckoprůmyslové Výtvarnictví se oproti tomu snažil v estetice lidové tvorby hledat inspirační

zdroje, jimiž by mohlo obrodit soudobý design, módu a architekturu, a tak napomoci ke vzniku nového, v pravdě národního slohu. Myšlenka našla své vyústění v založení pražského Artělu roku 1908, u jehož zrodu stáli výtvarníci a historici umění, sdružení kolem časopisu Volné směry. Ve svém svolání k veřejnosti Artěl napsal: „...Proti tovární šabloně a surogátu vzniklo naše sdružení; chceme vzkřísiti smysl pro výtvarnou práci a vkus v denním životě. ...Začali jsme věcmi drobnými, dřevěnými hračkami, šňůrami skleněných korálků, grafickými pracemi, malovanými krabicemi, látkami a keramikou, a jdeme k úkolům složitým: nábytek, výzdoba a vazba knihy, úprava šatu, šperky a konečně celá zařízení domu a bytů...“ Návrhy výtvarníků nerealizoval Artěl sám, ale jejich výrobu zadával jednotlivým výrobcům (mezi nimi byl např. Ferdinand Kubák ze Strmilova). Na myšlenky Artělu navázali v roce 1914 Jan Kotěra a Pavel Janák založením Svazu českého díla. Zásluhou Ladislava Sutnara a jím vedené Krásné jizby Svazu českého díla, sídlící v Domě uměleckého průmyslu na Národní třídě v Praze, existovala organizace po celé období první Československé republiky.

3. Ústředí lidové umělecké výroby

Myšlenka na vytvoření ústředí pro pomoc lidovým výrobním družstvům začala krystalizovat již v polovině 40. let 20. století a to souběžně na několika místech. Jedním z nich bylo Uherské Hradiště, přirozené ekonomické a kulturní centrum Slovácka, kde tehdy pracovala celá řada výrobních družstev. Nelehké podmínky řízeného hospodářství během druhé světové války, projevující se materiálovou a odbytovou krizí, donutily družstva ke vzájemné spolupráci pod hlavičkou uherskohradištského družstva SLUM, s nímž již nějaký čas spolupracovalo několik výtvarníků a etnografů. Především to byl

ředitel Slováckého muzea prof. Antonín Václavík, jehož žák dr. Jaroslav Orel a také architekt Umělecké školy ve Zlíně Vladimír Bouček. Hlavní cíl jejich práce zpočátku směřoval k působení na estetický projev výrobců, z něhož se snažili eliminovat prvky výtvarného dekorativismu, který se v předchozím období začal živelně uplatňovat v interiéru, krojích, architektuře a také rukodělné výrobě. K prosazování svých názorů získali mnohem větší prostor poté, co na základě dekretu prezidenta republiky č. 110 z října 1945 vzniklo Ústředí lidové umělecké výroby. Základ organizace tvořil Svaz českého díla a jeho Krásná jizba a vedle toho i řada samostatných družstev lidového průmyslu, jako byly Slovač v Uherském Hradišti, Lidová tvorba v Uherském Brodě, Valaška ve Valašských Kloboukách, Slezská tvorba Opava, Jihotvar České Budějovice, Chodovia v Domažlicích atd. Počáteční činnost nebyla nijak výrazná,

což se ovšem změnilo po roce 1947, když byly otevřeny Vzorové dílny v Uherském Hradišti, jejichž vedoucím byl jmenován Ing. Vladimír Bouček. Hned v počátku své činnosti se zaměřil na rozsáhlý průzkum a dokumentaci dosud existující rukodělné výroby v Čechách a na Moravě, čímž položil nejen základ výzkumné činnosti ÚLUV, ale mohl též formulovat několik zásad jeho budoucí práce. Především vyslovil názor, že podstata řemeslné práce musí vycházet nikoli z místních úzce regionálních vazeb, ale z materiálové pravdivosti a technologické kázně. Pouze tak ji bude možné začlenit

do kontextu soudobé hmotné kultury a tím zajistit její životaschopnost. Prosazování těchto myšlenek zpočátku probíhalo pouze formou navrhování nových výrobních vzorů, které po nezbytném testování ve Vzorkových dílnách, byly postoupeny jednotlivým družstvům. Změna nastala teprve přijetím zákona o Lidové umělecké výrobě z roku 1957, na jehož základě se z ÚLUV stala samostatně hospodařící organizace pověřená zajištěním „zhotovování užitných umělecky zpracovaných předmětů převážně z přírodního materiálu pracovníky, kteří při své tvůrčí práci pokračují v lidové umělecké tradici a uplatňují při ní zkušenosti rukodělné výroby minulosti“. Zákon dále ukládá ÚLUV pečovat o lidové výrobce a jejich následovníky, věnovat se výzkumu, dokumentaci a propagaci ve formě výstav a publikační činnosti. Nastala tak doba nových rozsáhlých terénních výzkumů, jejichž prostřednictvím bylo zdokumentováno území Čech, Moravy a Slezska. Současně se začaly znovu diskutovat možnosti, jakým způsobem zachovat cit pro materiál, věcnost a účelnost výrobků charakteristických pro zanikající řemesla. Postupně byl akceptován názor, že nelze z odkazu lidové tradice přenášet formální znaky a aplikovat ornamentální regionální prvky, nýbrž využít věky prověřený vztah k materiálu, proporci a střídme barevné kultuře. Získané poznatky je nutné uplatnit tak, aby byl zřetelný rozdíl mezi rukodělnou a řemeslnou prací a průmyslovou produkcí. Tyto zásady vešly ve známost jako tzv. režný styl, respektive jako „Československá varianta režného stylu“. Praktické výsledky, doložené výrobky v Krásných jizbách ÚLUV i vzdělávacími aktivitami v časopisech Tvar, Věci a lidé a Umění a řemesla dokazují, že zvolený systém péče byl správný a patřil k nejlepším v Evropě. Zrušením organizace v roce 1994 došlo k trvalému přerušení dlouholeté tradice péče o rukodělnou výrobu, kterou se zřejmě již nikdy nepodaří v plné šíři obnovit.

4. Nositelé tradice lidových řemesel (Mgr. Martin Šimša, NULK Strážnice)

Současná podoba péče o tradiční rukodělnou výrobu v určitém smyslu navazuje na předchozí vývoj, završený odbornou a organizační prací ÚLUV, její ideová východiska jsou však jiná. Výchozím dokumentem je především Doporučení k ochraně tradiční lidové kultury, vydané 25. generální konferencí UNESCO v roce 1989. Dokument vyzývá členské země, aby věnovaly zvýšenou pozornost péči o tradiční kulturu svých zemí a podporovaly všechny formy výzkumu a dokumentace, zejména jejich nehmotných součástí. Jak potvrzují závěry Porady expertů UNESCO zemí střední a východní Evropy, konané roku 1995 ve Strážnici, má naplňování obsahu Doporučení s ohledem na odlišnou situaci v jednotlivých zemích různou podobu. V České republice se práce zaměřila především na dokumentaci významných prvků lidové kultury. Na půdě Národního ústavu lidové kultury vzniklo v této souvislosti několik rozsáhlých cyklů filmových dokumentů - Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska; Mužské taneční projevy; Lidová řemesla a lidová umělecká výroba v ČR - dokumentující a současně zpřístupňující tyto fenomény tradiční lidové kultury široké veřejnosti. Osobní kontakt s výrobcí,

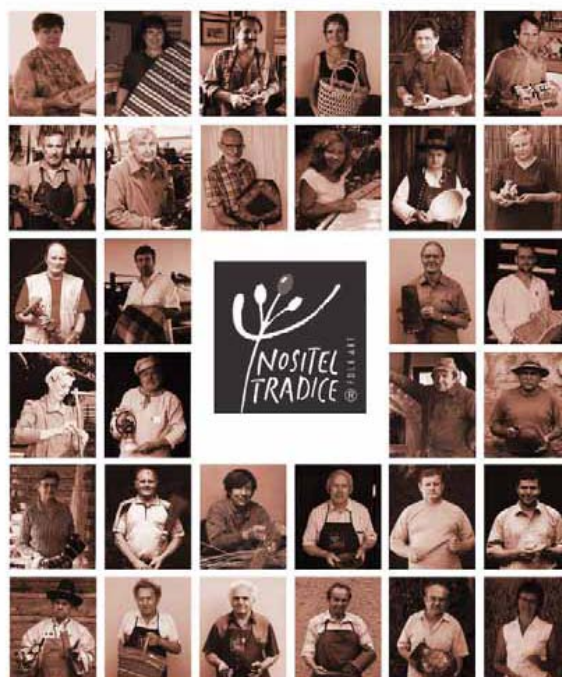

k němuž při natáčení dokumentů docházelo, vedl postupem času k seznámení s okolnostmi práce současných řemeslníků. Zrušení ÚLUV s sebou totiž přineslo nejen konec centrálního řízení, odborného dohledu a výtvarného ovlivňování tvorby, ale také rozpad výrobního zázemí, kontaktů a sítě distribučních prodejen. Výrobci zůstali odkázaní sami na sebe, což se mnohdy projevilo tvůrčí nekázní, opouštěním tradičních vzorů a technologií, nezdědka také existenčními problémy a likvidací výroby. Za těchto okolností postupně dozrávala myšlenka, inspirovaná projektem UNESCO - Žijící lidské poklady - s jeho komplexním programem péče o zánikem ohrožené fenomény tradiční kultury, vytvořit národní program zaměřený na ochranu a podporu tradiční rukodělné výroby. V přípravném týmu se sešli zaměstnanci Ministerstva kultury ČR PhDr. Zuzana Malcová a Mgr. Libuše Vaňková, zástupce Ministerstva kultury ČR pro UNESCO Mgr. Michal Beneš, CSc., ředitel NÚLK PhDr. Jan Krist a odborný garant projektu PhDr. Josef Jančář, CSc. Pod názvem Nositelé tradice lidových řemesel tak v roce 2000 vznikl projekt, jehož cílem je ocenit a veřejně zviditelnit výrobce, kteří na vysoké technické úrovni ovládají jedinečné a zánikem ohrožené technologie lidové výroby. Současně s jejím uchováním se aktivně podílejí na propagaci a předávání výrobních postupů svým žákům a následovníkům. -Titul Nositel tradice lidových řemesel patří podle § 2, pís. I vládního nařízení č. 5/2003 Sb. mezi ocenění udělována ministrem kultury ČR. - Titul může být udělen občanovi České republiky, který provozuje některé z „tradičních lidových řemesel“. - Titul lze udělit každoročně zpravidla u příležitosti „Dnů evropského dědictví“, a to nejvýše pěti oceněným v jednom kalendářním roce.

5. Ochranná známka Nositel tradice

Titul Nositel tradice lidových řemesel disponuje od svého vzniku grafickým logem, který je současně i ochrannou známkou, registrovanou pod č. 244535 na Úřadu průmyslového vlastnictví ČR. Jednotlivým držitelům titulu je tato známka bezplatně propůjčována na základě licenční smlouvy. Využití je dočasné a nepřenositelné, v souladu se zněním smlouvy se vztahuje především k označování výrobků vlastních a takových, které vznikly pod přímým vedením držitele. Úlohou známky je totiž upozorňovat zákazníka na fakt, že předmět zhotovil výrobce oceněný prestižním titulem, který je zárukou jeho výlučnosti a kvality. Krátká informace o smyslu udělování titulu je umístěna na papírové visačce s adresou a logem, označující jednotlivé výrobky. Známkou se tak současně stává garancí kvality a řemeslné hodnoty výrobku. Autorkou grafické podoby loga je Ing. arch. Magdalena Říčná, která navrhla jak její dvojbarevnou, tak vícebarevnou

podobu. Současně s tím rozpracovala i první manuál prezentace ochranné známky. Mimo nejrůznější grafické detaily se v něm řeší především způsob jejího uplatňování v grafice, na vizitkách a etiketách výrobků, ale také přímé označování výrobků raznicemi do hlíny, kůže, dřeva a kovu. Stále širší využívání loga při prezentaci držitelů titulu s sebou přineslo i postupné rozšiřování a zkvalitňování manuálu. Na doporučení obchodníků s řemeslnými výrobky byl například do pole ochranné známky doplněn text FOLK ART, upozorňující zahraniční zákazníky na skutečnost, že se jedná o výrobek lidového umění. Současně byla velká visačka doplněna česko-anglickým textem, v němž se objasňuje podstata a význam udělování titulu.

Výstavy a veřejné prezentace současného řemesla

Součástí trvalé péče o současnou rukodělnou výrobu v ČR není jen oceňování vynikajících jednotlivců, ale též snaha po zviditelnění a propagaci rukodělné výroby v celé její šíři. Prvním počinem tohoto druhu byla v roce 2003 souborná celostátní výstava Lidová řemesla a lidová umělecká výroba v ČR, uspořádaná ve spolupráci s Ministerstvem kultury a Sdružením lidových výrobců a řemeslníků ČR. Autorem námětu a scénáře byl PhDr. Josef Jančář, CSc., výběr a hodnocení výrobků prováděla odborná komise pod vedením PhDr. Aleny Vondruškové. Výrobu výstavních prvků a instalaci v galerii strážnického zámku provedla firma ing. Dudy. Na výstavě bylo zastoupeno okolo devadesáti výrobců, kteří zde v jednotlivých skupinách, členěných podle výrobních materiálů na práce z textilu, pletiv, dřeva, slámy, proutí, kůže, kovu, skla, keramické hmoty a dalších, představili na osm set výrobků. Zájem návštěvnické veřejnosti vedl nejprve k prodloužení výstavy na sezonu 2004 a následně k jejímu zapůjčení do muzeí v Uherském Hradišti, Telči a Jičíně. Rukodělná výroba se stala též jedním z témat výstavy Tradiční lidová kultura v ČR, uspořádané ve spolupráci s Českým centrem v Moskvě v roce 2005. Rozsáhlá panelová instalace s množstvím fotografií, doplněných o výrobky a videoprojekcí z filmové řady Lidová řemesla a lidová umělecká výroba v ČR, vzbudila u našich krajanů i ruské odborné veřejnosti zasloužený zájem.

6. Tradiční výrobek Slovácka

Renáta Polišenská, region Slovácko

Motto: Odneste si kousek Slovácka ...domů nejen hezké dojmy, ale i originální, kvalitní a tradiční výrobek Slovácka.

Vznik projektu „Tradiční výrobek Slovácka“

Projekt vznikl v rámci výstupů programů Regionu Slovácko 2008. Ochranná známka zaregistrovaná 8/2010 na Úřadu průmyslového vlastnictví, platnost 10 let

Hlavní cíle projektu jsou: jednotná podpora výrobců, tradičních technologií, prodeje, marketingu, odborná garance....

Důvody vzniku:

- Potřeba vymezit tradiční předměty vztahené k regionu ze strany návštěvníků.
- Nemožnost definovat předměty tradiční po zániku ÚLUVu.
- Absence soustavné práce s výrobcí a spolupráce s odborníky (etnografy).
- Neexistence vztahu výrobce – veřejnost (mimo jarmarky).
- Potřeba záštity a podpory výrobců ve specifických oblastech (marketing, propagace, PR).

Partneři projektu

Odborná spolupráce:

- Slovácké muzeum, Uherské Hradiště
- Národní ústav lidové kultury, Strážnice

Podporovatelé projektu:

- Město Uherské Hradiště
- Nadace Děti – kultura - sport

Mediální partneři:

- DOBRÝ DEN S KURÝREM
- TV SLOVÁCKO

Další partneři:

OS Kunovjan, Kunovice

Finanční zajištění projektu

- Fond Nadace Děti – kultura – sport
- Fond cestovního ruchu Města Uh.Hradiště

Finance + další podpora projektu
Region Slovácko

Další možnosti financování do budoucna:

- Fond Nadace Děti – kultura – sport
- Fond cestovního ruchu Uherské Hradiště
- Prodej zboží prostřednictvím e-shopu
- Prodejní galerie Tradičního výrobku v Uherském Hradišti
- Členské příspěvky

Charakteristiky pro udělení označení

Tradiční výrobek Slovácka:

- je vyráběn podle původních technologií
- má na Slovácku tradici
- využívá místních surovin
- je vyroben ruční prací
- je výjimečné kvality
- dobře reprezentuje region
- je vyroben způsobem šetrným k přírodě.

Přínos projektu:

Výrobci

Odborná záštita (spolupráce s etnografy). Marketingová podpora (jednotné značení výrobků, propagační materiály, katalog, vizitky, informační tabule, bannery atd.). Kontakt s médii (PR články, tiskové právy) Pomoc při účasti na jarmarcích a dalších prezentačních akcích např. veletrhy Organizování společných akcí (Přehlídka Slovácko v tradici). Na základě licenční smlouvy možnost využívat logo Tradiční výrobek Slovácka. Společný web www.tradicnivyrobek.cz s e-shopem a informacemi o každém výrobcu.

Prodejci

Záruka výběru kvalitních a autentických výrobců / výrobků.

Marketingová podpora (označení prodejních míst, informace na tiskovinách, webových stránkách). Na základě licenční smlouvy možnost využívat logo Tradiční výrobek Slovácka.

Turisté

Turista si neodveze žádný „globální“ upomínkový předmět. Záruka koupě kvalitního výrobku, který splní přísná kritéria a lze ho definovat jako „TRADIČNÍ“.

Region

Jednotná prezentace regionu a jeho tradiční výroby pod jednou ochrannou známkou. Pro místní obyvatele podpora regionální identity, význam výrobků podobný, jako z pohledu turistů.

Způsob zapojení do projektu

Výrobci

2 x ročně výzva k podání přihlášek zaslání přihlášky spolu se vzorkem výroby, na který se bude ochranná známka vztahovat k posouzení odborné komisi nutné splnit Zásady o udělení ochranné známky Tradiční výrobek Slovácka. Certifikát je udělován na 2 roky

Prodejci

- Zařazení do prodeje definovaného počtu druhů výrobků s ochrannou známkou Tradiční výrobek Slovácka,
- v místě provozovny oddělený prostor, kde budou tyto výrobky vystaveny,
- označení prodejního místa.

Současní držitelé ochranné známky

1. **Zdenek Bilavčík**, výrobky z pedigu a proutí (*Mistřice*)
2. **Ing. Hana Buchtelová**, tkané výrobky (*Malá Vrbka*)
3. **Pavla Cempírková**, paličkovaná krajka (*Strážnice*)
4. **Antonín Hájek**, dřevěné výrobky (*Uh. Hradiště*)
5. **Zuzana Hartlová**, Tupeská keramika (*Tupesy*)
6. **František Joch**, Arimo s.r.o., Modrotisk (*Strážnice*)
7. **Jiří Kalabis**, Tupeská keramika (*Tupesy*)
8. **Marie Kočišová**, Figurky ze šustí (*Vnorovy*)
9. **Leoš Křížka**, Košíkářství (*Březolupy*)
10. **Roman Lecián**, Paličkovaná krajka (*Šardice*)
11. **Pavla Pelikánová**, Keramika (*Boršice*)
12. **Zdeňka Rajsiglová**, Slámové kraslice (*Staré Město*)
13. **Františka Snopková**, Figurky ze šustí (*Uh. Hradiště*)
14. **Hana Špalková**, Výrobky z proutí a pedigu (*Huštěnovice*)
15. **Jakub Uhlíř**, Kovářství (*Suchá Loz*)
16. **Miroslava Valentová**, Tupeská keramika (*Tupesy*)
17. **Marie Vlčková**, Batikované kraslice (*Uherské Hradiště*)
18. **Lidová tvorba**, družstvo umělecké výroby, Krojované panenky (*Uherský Brod*)
19. **Lidové tradice a řemesla, o.p.s.**, Tkané výrobky (*Uherský Ostroh*)
20. **Irena Burdová** – tradiční slovácký perník zdobený kornoutkovou technikou (*Jalubí*)
21. **Zlatoše a Petr Hejdovi** – obuv ke kroji, opasek ke kroji (*Hluk*)
22. **Linda Horká** – bramborové patenty (*Moravský Písek*)
23. **Marie Jakubíčková** – kraslice vyškrabovanou technikou (*Vacenovice*)
24. **Květoslava Malá** – kraslice vyškrabovanou technikou (*Vacenovice*)
25. **Blanka a Karel Zelinkovi** – med (*Popovice*)
26. **Igor Chrástek** – zakuřovaná keramika (*Moravský Písek*)

Současní prodejci

- **Turistické informační centrum**, Buchlovice
- **Informační centrum města** Hodonína
- **Městské informační centrum**, Kunovice
- **Informační centrum města** Kyjova
- **Infocentrum Strání** – Květná

- **Městské informační centrum Uh.Hradiště**
- **Slovácké muzeum, Uherské Hradiště**
- **Městské informační centrum, Uherský Brod**
- **Informační centrum Přízámčí, Uh. Ostroh**

Renáta Polišenská
 Tradiční výrobek Slovácka
info@tradicnivyrobek.cz
www.tradicnivyrobek.cz

7. Živé dědictví

Mgr. Vít Hrdoušek, MAS Strážnicko

Cíle projektu:

Průběžně hledat stávající výrobce, zjistit jejich schopnosti a charakter výrobků. Posléze zjistit jejich potřeby pro výrobu a v možné míře je pomoci zajistit. Vyhledávat, motivovat mladé šikovné lidi se vztahem k tradici a místu (DDM Strážnice, spolky v obcích, školy...) a seznamovat je s řemeslnou tradicí.

V současnosti je aktivních 21 z 36 registrovaných výrobců, kteří jsou zapojeni do projektu. Většina výrobců tvoří v rámci zájmové činnosti. Cílem je

udržet kvalitu výrobku a zvýšit výrobu a tak dostat výrobce z úrovně zájmové činnosti na úroveň živnostníka - profesionála ve svém oboru. Pouze oblast vinařství je více profesionálů, ovšem relativně, jelikož celkový počet výrobců domácího vína je přes 500 lidí! Místní výrobci z velké většiny své výrobky představují především na Strážnicku, pouze výrobci na ŽL je nabízejí v širším okolí (Slovácko a centra Brno, Praha, Bratislava) nebo i jinde v rámci kulturních výstav (řezbářství, keramika).

V rámci analýz byly zjištěny především tyto limitujícími faktory rozvoje výroby:

- malý odbyt
- špatné zázemí na výrobu
- chybějící investice do rozvoje
- vysoký věk výrobce a chybějící nástupce

Aktivity projektu

Aktivitami projektu je propagace a podpora řemeslníků, vinařů, ovocnářů na Strážnicku a to těmito formami:

- Tvorba **propagačních materiálů** a aktivit obsahující či přímo zaměřená na řemesla
- **Vytvoření expozice vzorků** s možností prodeje (nebo domluvy prodeje) ve vybraných místech Strážnicka včetně označení těchto informačních míst směrovkami

- **Podpora výroby a prodeje** – odběr výrobků pro propagaci Strážnicka, obnova a organizace prodejních trhů
- **Podpora inovací ve výrobě a odbytu**
- Podpora a zapojení výrobců do systému ochranných známek (Tradice Slovácka, Moravské dědictví, Tradice Bílých Karpat, Slowfood aj.)

Tento proces začal v roce 2004 a trvá dodnes. Většina výrobců byla kontaktována, podpořena propagací v materiálech, na akcích, v návštěvnických místech. Třetina výrobců byla podpořena i investiční aktivitou do jejich řemesla.

Byly využity tyto metody:

Propagace s příběhem

Každý výrobek má svou historii, příběh a to:

- v materiálu (své podstatě)
- v historii výroby
- v technologii
- v historii výrobce

Prezentace rodinné historie

Př. rodiny Klásků v Petrově-Plžích - v předsklepi vytvoření fotografickou Siň slávy svého 200letého rodu vinařů a pěstovaných odrůd a té doby. Projekty na oživení významu a přínosu rodu Úprků.

Prezentace místních vzácností, vytváření symboliky

Př. Jeřáb oskeruše na Strážnicku – vybudování a udržení zapomenutého fenoménu, využití zvláštnosti tohoto stromu a jeho plodů ve výstupech: muzeum, stezka v přírodě, slavnosti

Př. Projekty na oživení významu a přínosu rodu Úprků.

Propagace kumulačním efektem

Vyhledávání zajímavých míst prodeje, kde lze výrobek prodávat s tzv. "pamětí místa", s nějakým specifickým významem či s příběhem:

- Př. Lokalita Kříb - vinotéka vín Strážnické vinařské oblasti
- Vinotéka v nejmenší obci s největším podílem vinohradů – vína na Slovácku, také obec na hranici Strážnického a Lichinstejského panství (Blatnice, Hr. Lhota)
- Př. Projekt "Porta Tasi" - prezentace na křižovatce cest a kultur, provázat historický potenciál (fenomen Porta Tasi, medovina, staré domky, umělci), využít hraniční polohu obce mezi Dolňáckem a Horňáckem a přírodní potenciál území s živým folklorem, vinařstvím, kde je spolu prezentováno - víno (nápoj Strážnického Dolňácka), medovina (historická, místní) i pálenka (nápoj Horňácka)
- př. Projekt "Za tradicemi Strážnicka" - vytvořit stezku po výrobcích (návštěvnická místa, domácí dílny) a tak podpořit turistiku mimo hlavní sezonu a propojit ji s pěšími trasami a lyžařskou turistikou.

Výstupy:

Vznikla tyto expoziční a prodejní místa na Strážnicku

- **Hroznová Lhota** - Lidový dům – vitrína ve vestibulu pro návštěvníky kulturních a společenských akcí
- **Tasov** - Turistická ubytovna – vitrína na recepci pro ubytované hosty – asi návštěvníků ročně
- **Strážnice** - Infocentrum Strážnicka , městské muzeum,
- **Strážnice** – Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy – expozice ve vstupním objektu skanzenu ve spolupráci s NÚLK.
- **Radějov** – expozice v infocentru pro návštěvníky obce a okolí;
- **Kněždub** – expozice v Muzeu bratří Úprků ,
- **Tvarožná Lhota** – expozice v Muzeu oskeruší
- **Petrov-Piže** - soubor vinných sklepů, v obecním sklepě-stojan na víno, expo ve vstupu do obecního úřadu
- **Kozojídky** - vinotéka Křib, areál 8 obnovených vinných sklepů
- **Sudoměřice** – vinotéka v areálu 20 stylových vinných sklepů
- **Vnorovy** – Muzeum významných osobností

Obnova a rozvoj trhů:

V rámci trhů je preferováno předvádění řemesel, výroba na míru, spoluúčast spotřebitele, výrobky s historií, výrobky s příběhem....

- Strážnice – otevírání a zavírání Baťova kanálu, vinobraní, Festival Strážnice
- Hr. Lhota – Hody
- Tv. Lhota – Hody, Slavnost oskorusí a Oskorusobraní
- Kozojídky – Den ovoce a zeleniny

Hledání nového užití řemeslné tradice

Ve stylu od „řemeslného národopisu k řemeslnému folkloru“.

- Transpozice námětů – **přenesení lidového ornamentů z oděvů na stavby** – církevní, obytné, hospodářské.
- **Od betlémů k sochám** - úprava motivu pro současnou potřebu řemesla – řezbářství soch pro veřejná prostranství
- **Od zabijačky k paštikám** – podpora kulinárních výrob pro každodenní užití (v restauracích, v prodejnách)
- Živé dědictví – to je i zábava a společenské akce, které posilují užití krojů, řemeslných výrobků ...Bylo vytvořeno či obnoveno 14 kulturních akcí navazující na tradici (předvánoční akce, zpívání sborů, ...)
- Živé dědictví – to je zapojení dětí a mládeže – akce pro děti s možností řemeslných výrob, workshopů (Vánoční, velikonoční dílny, Etnosalaš, Str. dílny na vinobraní apod.)

Tabulka:
Přehled řemeslných a kulinárních výrobců a prodejců Strážnicka k září 2010

Řemeslo	Výrobce / prodejce	Kontakt	Popis možných aktivit
Výroba z kukuřičného šústí	Gazárková J.	Strážnice 518 334 074	Prodej a předvádění výroby vlastních výrobků na ŽL
Výroba pomlázek	Fr. Jureček	Kozojídky 18 518327534	Různé druhy korbáčů, žil a pomlázek
Řezba a restaurování	Vít Vavříník	Strážnice 1642 776307415	Předvádění a prodej umělecko řemeslné zpracování dřeva
Umělecká řezba	František Gajda	Žerotínská 710 Strážnice 518 33 43 64	Výrobky předvádí doma v galerii, na akcí zastupuje řezbář Ospalík
Umělecká řezba	Libor Říha	Tvarožná Lhota	Předvádění a prodej umělecko řemeslné zpracování dřeva na objednávku
Řezba -figurky	Jan Mička	Veselská 12, Strážnice 518334034	Předvádění a prodej umělecko řemeslné zpracování dřeva -figurky
Řezba-pažby	Michal Sečka	Tvarožná Lhota 221 606103414	Reliefní řezba do dřeva, kovu a kosti
Slovácký malovaný nábytek	Jiří Kučera	Hroznová Lhota 29 605537150	Výroba malovaného i moderního nábytku na ŽL
Nábytek na míru	Miroslav Kučera	Kněždub	Výroba stylového i moderního nábytku na míru (i ze vzácných dřev z BK) na ŽL
Opravy krojů	Anna Laštovicová	Petrov 15	Opravy a prodej krojů a součástí 75 let,
Umělecké kovářství	Pavel Vajdík	Kozojídky 112 777 551 418	Prodej drobných výrobků na ŽL , předvádění kutí koně s píčkou
Kraslice	Petruchová Bronislava	Hroznová Lhota 518 327 812	Předvádění a výroby vlastních výrobků dírkovanou technikou i zdobené výrobky i paní Strýčkové z Hr. Lhoty
Kraslice	Hamšíková Růž.	Strážnice 518 332 542	Předvádění a výroby vlastních výrobků škrábanou technikou
Kraslice	Špirudová Marie	Kozojídky 122 518327 436 724240905	Prodej a předvádění výroby vlastních výrobků - různé techniky na ŽL
Paličkování a drátkování	Pavla Cempírková	Strážnice, Kostelní 427 736240434	Paličkovaná krajka, drátkování vajíček, kursy na ŽL
Paličkování	Adamcová Jana	Strážnice, Volavého 1636 776748339 janalkova@seznam.cz	Prodej a předvádění výroby vlastních výrobků
Paličkování	Jeglová	Hroznová Lhota	Prodej a předvádění výroby vlastních výrobků
Výroba ze slámy – ozdoby, věnce, došky	Pavlica	Hroznová Lhota 723727920	Ukázka pokrývání střechy došky a prodej slaměných věnečků – potřeba zajistit dřevěnou konstrukci na ŽL

Modrotisk	Joch František ARIMO s.r.o.	Strážnice Skácelova 1547 518 332 039	Vlastní výrobní závod (40 zam.), výstavní síň, prodej výrobků na ŽL
Keramika	Josef Benedík	Hroznová Lhota 178 518 327 864	Prodej a předvádění výroby vlastních výrobků (fajáns, hrncičina) na ŽL
Korjové krejčovství	Kozumplíková Marie	Kozojídky 96 518327150 603146211	Opravy a prodej krojů a součástí
Potraviny			
Paštiky	Náhlík a Náhlík	Kněždub 518327058 736 764 663	Výrobní (20 zam.) prodej v řetězcích, Předvádění : degustace a prodej 7 druhů, + guláše... na ŽL
Med, medovina medové perníčky	Vorálek Patrik	Tasov č. 108 518 327 756 606 222 621	Ochutnávku a prodej medu a horké nebo studené medoviny, perníčky doplňkovým sortimentem
Med, medovina	Jan Jaroš	Tasov 46 775157411	Prodej a předvádění výroby vlastních výrobků na ŽL
Perníkářství	Bohumila Dvořáková	Strážnice 1449 736267566	Prodej a předvádění výroby vlastních výrobků
Perníkářství	Lenka Hanzelková	Kozojídky 81 518327477 606788906	Prodej a předvádění výroby vlastních výrobků
Koláčky Pekařství	Petva	Tvarožná Lhota 122 518337320	Vlastní pekárna (12 zam.) prodej vlastních výrobků Svatební koláčky, koláče, vánočky záviny i na akcích na ŽL
Oskeruše Bylinky – čaje,	INEX Bílé Karpaty o.s.	Tvarožná Lhota 518 337008 724162265 bkarpaty@c-box.cz	Organizace výrob, prodej a předvádění bylin, oskeruší do výrobků na ŽL
Vinařství Strážnice	Vino Vín Morava s.r.o.	Strážnice 1201 607924497	Výroba a prodej vín na ŽL, degustace, prohlídky, posezení s CM, boxy
Vinařství –Petrov Plže	Ing. Petr Klásek	Petrov 518 335 464 737310759	Výroba a prodej vín na ŽL, degustace, prohlídky, posezení s CM
Vinařství – přívlastková vína	Bučkovi	Sudoměřice 355 518 335 350 604 511 671	Výroba a prodej vín na ŽL, degustace, prohlídky, posezení s CM
Vinařství - vinotéka	Vitis s.r.o	Strážnice 1698 518 334 252	Výroba a prodej vín na ŽL, degustace, prohlídky, vinotéka
Vinařství přívlastková vína	Víno Botur	Strážnice 1516 603 510 915	Výroba a prodej vín na ŽL, degustace, prohlídky, vinotéka
Vinařství přívlastková vína	Žerotín a.s.	Strážnice	Výroba a prodej vín na ŽL, degustace, prohlídky, vinotéka

8. Návštěvnícká místa Strážnicka – inovace v šetrném cestovním ruchu

Mgr. Vít Hrdoušek, MAS Strážnicko

Důvod vzniku projektu Návštěvnícká místa

Krajina Strážnicka je nádherná, ovšem návštěvník se zde ztrácí v síti cyklostezek, přijíždí ve chvíli, kdy třeba neprobíhá žádná akce či festival a navíc prší.

Inovací je zavádění tzv. návštěvníckých míst, kdy při realizaci SPL LEADER podporujeme projekty, které vytvoří v rámci

svého záměru i návštěvnícké místo a otevře svůj zajímavý projekt veřejnosti.

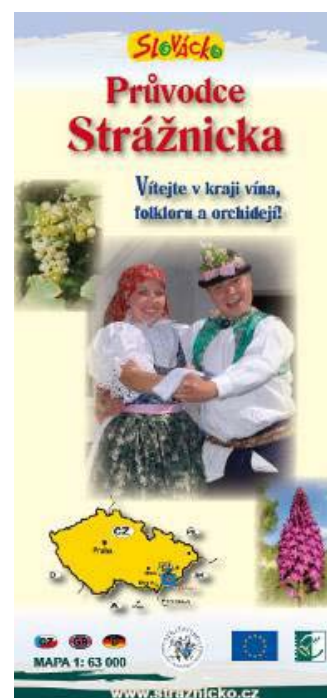
Obec, podnikatel či nevládní organizace - ti všichni mohou vytvořit návštěvnícké místo. Podmínkou je mít otvírací dobu alespoň 2 dny v týdnu minimálně dva měsíce v roce (letní sezona) a informovat návštěvníky o své aktivitě i o dalších akcích a zajímavostech v okolí, k čemuž slouží informační leták Průvodce Strážnicka s mapou, kde jsou návštěvnícká místa vypsána.

Umístění a standart - návštěvnícké místo musí být na trase stezky či v její blízkosti, být pohostinné a pro návštěvníka zajímavé, musí být v budově, aby jej návštěvník mohl využít i v nepříznivém počasí. Nabídkou jsou i regionální produkty a sociální zázemí.

Salaš Travičná, ekologický pastevní areál v dříve neudržované krajině předhůří Bílých Karpat na dálkové cyklotrase č. 46 (Beskydsko- karpatská magistrála) či Muzeum oskoruší.

Záchrana a využití tradičních staveb, - to je také možnost jak vytvořit návštěvnícké místo a vytvořit malou expozici či muzeum místa obce, rodáka, typického produktu. Dům br. Uprků v Kněždubě, Moštárna a pálenice Strážnici

Naučné stezky a návštěvnícká místa Strážnicka, využívají nejen turisté ale také zdejší i přespolní školy v rámci výuky a výletů a také místní lidé, když chtějí té své návštěvě ukázat něco zajímavého v okolí.

MAS Strážnicko

Mgr. Vít Hrdoušek

Info tel : 724 162 265,

email: hrdousek.v@straznicko.cz

[www. straznicko.cz](http://www.straznicko.cz)